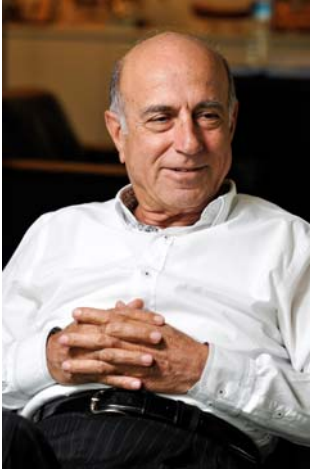

Portre

FARUK ÜRKMEZ

Furtrans Holding Yönetim Kurulu Başkanı Faruk Ürkmez, demir çelik alıcısı iken devlet teşviği ile armatörlüğe başladı ve bugüne dek 100'e yakın gemiyi sektöre kazandırdı. Anadolu Tersanesi'ni satın alıp, 60 milyon dolar harcayan ve sektörde tutarlı muhalif çizgisi ile tanınan Ürkmez, adeta ismiyle bir marka... Vefat eden sevgili eşinin ardından bir yanı yarım kalsa da sektörü kuran öncü bir kuşağın temsilcilerinden biri olarak bizi kırmadı; 60 yıl gibi uzun bir iş hayatında yaşadıklarını içtenlikle anlattı.

Tarih, 14 Mart 1939... Pazartesiye salıya bağlayan gece saat 01:30'da doğmuş, Faruk Ürkmez. Kendini bildiği ilk yaşlar 2. Dünya Savaşı'na denk geliyor. "Karartma yıllarını hatırlarım; evimizde jaluzi gibi siyah perdeler vardı, o perdeleri çekerdik, kapkaranlık olurdu. Zaten elektrik yoktu, idare diye bilinen gaz lambası yakardık. Geceleri Alman uçakları gelmeye başladığı zaman alarmlar çalardı. Boğaz'da, dağlarda her yerde projektörler vardı. Işıldaklar aniden parlayıp havada uçak arardı. Biz o zaman Anadolu Hisarı'nda, Göksu Deresi'nin hemen üstünde otururduk. Karşı tarafımızda tarlalarda kavunlar, karpuzlar... Göksu Deresi'nin başlangıç yeri Elmalı Barajı'ydı. O küçük baraj da doğru düzgün su tutamazdı. Sele dayanmadığı için arada bir kapakları açılır ve Göksu'da ne kadar köprü varsa hepsini alır götürür, bütün tarlaları su basardı. Biz yüksekte olduğumuz için bize gelmezdi, oturup çocuk ruhuyla coşkuyla seyrederdik. Çocukluğum hep çalışarak geçti. Bir fotoğrafım var, 11 yaşındayım; ilkokul önlüğü üzerimde ve ben çalışıyorum; elim yüzüm yağ içinde... Küçüksu Çayırı'nda bisiklet kiraya veriyordum. Hâlâ iddialıyım: En iyi bisiklet tamircisi benim! Sık sık aileden varlıklı olmadığım halde nasıl zengin olduğumu soruyorlar; ben 60 yılda, 160 yıl çalışarak bu hale geldim. Hala günde 11-12 saat çalışabiliyorum ve asla şikayet etmiyorum." 3 kız, 4 erkekten oluşan 7 çocuklu geniş bir aile... "Babam Ömer Ürkmez, Dedem Molla Mehmet, Onun da babası Tufan Ağa, bu soyağacı Rize, 1750 senesine kadar uzuyor. Babam Kuva-i Milliyeci idi. Sonradan Boğaz'da balıkçılık yapmaya başladı, gırgırları vardı. Esasında bir ağa torunudur. Yıl 1750, Hasan Çelebi, bir atlı sipahi beyi. Yani babam bir paşazâde, bir sancakbeyi'nin torunu..." Faruk Ürkmez, Konya'da Çelebi soyundan gelen babasından geçmişe uzanan soy ağacını yıllarca araştırmış. Hatta 1650 senesine kadar ulaşmış ve ailesine dağıtmak üzere 70 yıl uğraşıp tüm bilgileri hikâyeleriyle bir kitapta derlemiş. 1945 yılında ilkokula başlamış. Sultanahmet Sanat Enstitüsü'nde her branşta eğitim alarak kendini yetiştirmiş. "Genel müfredat sanat üzerineydi. Torna, tesviye, plenye, dökümcülük, mobilyacılık gibi branşlar vardı. El sanatlarına düşkünüm. Teknik tarafım iyi olduğu için ister istemez sanat enstitüsüne yöneldim. Oradan çıkınca Almanya'ya gittim, okuyup elektronik mühendisi olmak istedim. Goethe Şube'de hem bir müddet lisanımı geliştirdim hem de okudum ama Almanca'ya hakim olmama rağmen üniversite tahsili maalesef yapamadım. Erken yaşta evlenince de eğitim konusu kendiliğinden

kapanmış oldu.” O anlatırken gözlerinde gördüğüm soluk soluk heyecandı. Hayatını kesit kesit mantık, muhakemeden geçirerek anlatırken, gönül pınarından akan derin sözlerde idrak ettiğim, kendi heyecanı ile ateşlenen bir aşk ve gönül adamı olduğuydu! O sert ifadesinin altında, insan mı insan bir deli yürek var. Sevgili Aynur Hanım’ ı ilk gördüğünde kendini, onun nur cemalinde bulmuş ve aşk kapısını çalmış. Tam yarım asır süren bu aşk, yakın zamanda eşinin vefatıyla daha da ebedi bir kimlik kazanmış. Hem anlatanın hem de dinleyenin gözlerini dolduran cinsten, duygu dolu bir hikâye: “Eşimi ilk kez vapurda gördüm, karşı karşıya oturuyorduk, içimden ne kadar güzel bir kız dedim ve o benim karım oldu. Gördüğüm gün 22 yaşındaydım; evlendiğimizde 22,5, baba olduğumda 23,5. Çocuklarım benimle beraber Tommiks okurdu. Daha kendi büyümemi tamamlamadan, evli ve iki çocuk babası oldum. Ama Allah’tan karım benden daha büyüktü. Yani yaşça küçüktü ama kendini yetiştirmiş, olgun bir hanımefendiydi. Eski bir öğretmen ve eski bir bankacı olarak muhteşem bir kadındı. Bana göre ‘Devlet Ana’ydi. Etrafıma bakıyorum, herkes iyi ama benim eşim bir başkaydı. Muhteşem bir evkadını, muhteşem bir anne ve muhteşem bir ești. Bir eşin nerede yürümesi nerede durması gerektiğini bilen, melek gibi bir kadındı. Tabii bir sürü hatıralarımız var ama hangisini anlatayım? En son hasta yatağında kızlarımıza benim hakkımda şöyle demiş: Ben babanızla 50 senedir evliyim, öyle bir adam ki, değil 50 sene 150 sene bile evli olsam doyamam ona. Tabii bunu söyleyen bir kadın bir de bunu söyleten bir adam...” İzne gelip Türkiye’de evlenen Faruk Ürkmez, eşini de alıp Almanya’ya döner. Çocukları Arzu, Sualp ve Ebru, kesin dönüş yaptıktan sonra Türkiye’de dünyaya gelir. Yaratıcı kişiliği, kendine olan özgüveni ve girişimci ruhuyla ekmeğini kendi başına çıkartmasını bilir. Başka bir ülkede yaptığı çeşitli işlerle, buradaki iş hayatının temellerini atacak deneyimler kazanır. “Almanya’da okurken aynı zamanda çalışıyordum. Deutz Makina Fabrikaları’nda ustabaşıydım. 7 sene ustabaşılık yaptım. Makinacılığım oradandır. Onun dışında 1962 senesinde AlmanyaTürkiye Kültür Anlaşması imzalandığı zaman bundan haberdar oldum. Cumartesi ve pazar günleri, 5 sinemanın saat 12 seanslarını kapattım. Türkiye’den filmler getirip, Türk işçileri için film gösterimleri yaptık. Kuzey RenVestfalya Eyaleti’nde mahkemelerde ve polis merkezinde baştercüman olarak Eyalet Tercümanı oldum. Saati 30 Alman Markı’ndan hizmet veriyordum. Sonra oradan başka bir şehire geçtim, oradan da Türkiye’ye kesin dönüş yaptım. Aslında önce izin için Türkiye’ye gelmişim; gelince öğrendim ki, babam vefat etmiş, 50 gün olmuş; ağabeyim orada rahatsız olmayayım diye bana haber vermemiş. ‘Bu gidişle kimseyi bulamayacağım’ dedim ve 1969’da Almanya’dan dönüş yaptım. 1969 senesinin aralık ayında, Perşembe Pazarı’nda bir mağaza kiralarak demir ticaretine başladım. İlk işyerim Buğulu Sokak, 29 numaradaydı. Daha sonra bu işyeri küçük gelince bir sene kadar başkasıyla ortaklık yapıp, sonra mağaza satın aldım ve kendi başıma ticaret yapmaya başladım.” Nasıl yetiştiğini soruyorum, tek başına, ‘mal bul, al-sat, hesap kitap, nasıl becerdiniz?’, O kendine has uslubuyla patlatıyor espriyi, “hepsini ben kendim yapıyordum. Gayet basit. İnsan bir alacağını bir de sevdiğini unutmazmış!” Hiçbir zaman fakirlik çekmediğini söylese de, pek çok kişi gibi rahatı orta yaşta görenlerden... “Baba olduğum zaman çocuk olmadığımı, artık büyüdüğümü hissettim. Çok ağır bir duygu... 29 yaşına geldiğimde ekmek paramı kazanıyordum ama bir dikili ağacım yoktu. Ne zaman bir evim, arabam veya bir yazlığım olacak diye düşünüyordum.” Bu duygularla büyük bir azimle çalışan Faruk Bey, işleri büyüte büyüte, Perşembe Pazarı’nda Buğulu Sokak’taki küçük mağazadan başlayıp, 4-5 yıl içinde 5 katlı bir hanı satın almış ama görüyorum ki, manevi kazanımları maddiyatın hep önünde gelmiş. Huysuz ama tatlı bulduğum muhalif mizacını soruyorum, “Beni çok sert ve nalet bulurlar. Çok akıllı ve çok bilgili bir adam olduğumu iddia ederler. Bilgili ve akıllı olunca yanlışları görüyorsunuz. Yanlışları görüp söylediğiniz zaman da muhalif olarak tanımlanıyorsunuz. Yanlış söylemek bir erdem, bunu kabul etmek ise daha büyük bir erdemdir. Ama maalesef bunun ayrımını yapabilecek bir topluma sahip değiliz. Ne hikmetse her muhalif cümleyi bizler hakaret olarak algılıyoruz. Çok yanlış bana göre. Benim için önemli olan Türkiye’nin ve Türk halkının menfaatlerinin herşeyden önce olmasıdır. Türkiye Cumhuriyeti için yapmayacağım hiçbir fedakârlık yoktur. Anormal

milliyetçi biriyim. İnanmışım fikirleri sonuna kadar savunurum. İnanmadığım fikirlerin de peşinden koşmam!”

Açık gördüğümde riske girdim

İş hayatında çok insan ticarete girer ama kıt kanaat geçinen, borçlanıp batan da çoktur. Başarılı insanların hayatları ise bize, “işin sırrı”nı anlamak için ufuk açıyor. Faruk Ürkmez’in hareket kabiliyeti, riskleri ve fırsatları nasıl gördüğü, ne kadar yoğun bir iş hayatı olduğu da satır aralarında gizli: “Sabah 7:30’da mutlaka işimin başında olurdum. Anadolu müşterisi çok gelirdi. Türkiye’de bütün büyük müteahhitlerle çalışırdım. Çok hizmetim vardır. Çevre yollarının yapımında bile benim malzemem kullanıldı. Gemi yapanlara malzeme satarak çok büyük paralar kazandım. Bir gün hiç unutmam, Perşembe Pazarı’nda demir ticareti yaptığım zamanlarda, yılbaşı yaklaşıyor. Dağıtmak için ajanda ve takvim yapalım diye düşündüm. ‘Ajanda yapabiliriz ama takvim yapamayız’ dediler. Takvimin üzerinde bir teneke vardır, yapraklar düşmesin diye takvimi sıkır. Meğer bu bölüm, galvaniz sacdan yapılmış ve galvaniz sac Türkiye’de yok. Ben bunu duyunca hemen kafamda bir ışık yandı. Birinin teneke ithal ettiğini duydum, hemen ofislerine gittim. Tonu 650 kuruştan 4 bin ton teneke için anlaştık. Ödeme için birazını peşin, geri kalanını 9 ay vadeli olarak sözleştik. 4 bin ton tenekeyi çekip depoya boşalttım. Türkiye’de ne kadar matbaa varsa hepsini aradım. Hepsi malzeme bulamamaktan yakınıyor. ‘Takvimdeki galvaniz yerine tenekeye boya yapsanız olmuyor mu?’ dedim. Verdim tenekeyi, boyadılar, takvimleri yaptılar. Herkese yarısı peşin yarısı üç ay vadeli, 4 bin ton tenekeyi sattım. Sonra 3 bin ton daha aldım, onları da sattım. Tabii, ben piyasaya 7 bin ton malzeme verince, herkes teneke almaya koştu ama ben piyasayı bitirmiştim zaten. Bunlar güzel anılar... İthal edenden bir miktar peşin, 9 ay vadeli alıp; yarısı peşin 3 ay vadeli satıyorsun ve aldığın para ve senetlerle Ereğli Demir Çelik’ten yüzlerce ton sac kaldırıyorsun ve piyasaya hitap ediyorsun. Bu kolay kolay yapılabilecek bir iş değil. Mesela yine o seneler piyasada baklavalı sac yok; baklavalı sac yapacak sac dahi yok. Üstelik baklavalı sac yapımını bilen de yok! Dolaşmak için Perşembe Pazarı’na çıktım. Tabii o dönemler, sözün; senet ve paranın üzerinde olduğu dönemler... Perşembe Pazarı’nda da birbirine güven ve itibar vardır. Bir dükkâna gidip ‘Bu mal benim’ dedin mi, artık senindir o mal. Kimse almaz, parayı da kimse sormaz. Zaten övünmek gibi olmasın ama Faruk Ürkmez’in sözü senetten daha kıymetlidir. Böyle olmayan adamlar da var ama biz o kategoride değildik çok şükür... Baklavalı sacı Türkiye’de ilk üretenlerden oldum. Bunlar dediğim gibi güzel hatıralar... Bunları üretmek için görmek gerekir. Hayal ve düşünceleri birleştirerek onların takipçisi olarak iş yaratmak mümkün. Bunları yaşadığım için, günün birinde batarsam, aç kalacağıma inanmıyorum. Bugün piyasada bir Faruk Ürkmez gerçeği var. Övünmeyeyim diyorum ama övünmeden de edemiyorum. Herkes bu muvaffakiyeti yakalayamıyor. Bunlar ödemelerimi zamanında yapabilmem, üç kuruş için kimseyi kapının önünde bekletmemem, en sıkışık zamanımda dahi çalışanların maaşlarını ödeyebilmem, sözümün eri olmamdan dolayı elde ettiğim neticeler ancak büyüdükten sonra iş profesyonellere kalınca şekil değişiyor. Profesyoneller işin içine girince her şeyi kontrol etmek zorlaşıyor. Bu da beni tedirgin ediyor. Tabii yaşamda herşey ticaret değil. Güzel dostluklarımız da vardı. Rahmetli Saim Kocayaş, kardeşi Sadi Kocayaş ve Bülent Yüceer en sevdiğim dostlarımdandı. Onlar sonradan Topkapı Demirciler Sitesi’ne geçtiler. Orada da bir han aldım, kiraya verdim. Çok sevdiğim ve hâlâ da sıkıntılarımı paylaştığım dostum Adil Göksu’dur. Kenan Torlak, Bedri (İnce), Nevzat Kalkavan ve Rıdvan Kartal ile de dertleşirim. Rahmetli Murat Bayrak da en doğru, en mükemmel insandı benim için. Aslına bakılacak olursa, benim esas çevrem demirciler değil, hep denizciler arasından oldu.”

Devlet beni denizciliğe teşvik etti ama krediyi vermedi

Peki, denizcilik camiasına girişi? Çoğu Karadenizli gibi hem sinirli hem de nüktedan olan Faruk Ürkmez’in denizcilik sektörüne armatör olarak girişi, “Devlet beni kıyafetlerimle denize itti’ diye özetlenebilecek türden bir espri barındırıyor. “Denizciliğe girmemde teşvik uygulaması etkili oldu.

1977 yılında, kulaktan dolma bilgilerle teşvik tedbirlerinin açıklandığını duydum. ‘Gemi yapılıyor, Devlet GİSAD Fonu’ndan kredi veriyor; İşlemler de Denizcilik Bankası’ndan yapılıyor’ diye. Benim de o günlerde kafamın içi hep gemi ile meşgul... Bu konuyu araştırmaya başladım. Teşvik belgesini almak için bir profesyonelle anlaştım ve ilk teşvik belgemizi aldık. Ben teşvik belgesini alınca kredimi de alacağımı zannetmişim ama neredee? Kağıt üzerinde kredi almaya teşvik eden yasa var ama kredi veren yok! İlk olarak ‘Ömer Bey’ diye 3100 dwt’lik bir kuruyük gemisine başladım ancak 1982 senesinde 5 yılda tamamlayabildim. İlk gemiyi Balat’ta, ikinci gemi ‘Arzu Ürkmez’i Kenan Torlak ile Yıldırım Tersanesi’nde, ‘Ebru Ürkmez’ ve ‘Seferoğlu 1’ gemilerini Anadolu Tersanesi’nde, ‘Sualp Ürkmez’ gemisini de (7000 dwt) Pendik Tersanesi’nde yaptım. Piyasadaki herkes ile gemi yapmışımdır; Tuzla’da, Yalova’da, Ereğli’de, Kore’de, Yani bir çok yerde gemi inşa ettim. O devrelerde gemi inşaatına başladım ama inşaata başlamakla iş bitmiyor, önemli olan ondan sonra enternasyonal piyasada çalıştırmak, gemiyi işletmek. İşletmenin problemleri bir alan olduğunu gemiyi bitirdikten sonra öğrendik. Bu tecrübe gelişmemize ve ofisler kurmamıza imkan sağladı. Dediğim gibi, 1977 senesinde armatör olduk. 70 cent’e ihtiyacımız olduğu yıllardı. Makine yok, para yok, döviz akreditifi açamıyorsunuz. Bu güne kadar tam sayısını bilmiyorum ama yaklaşık 93 gemi yaptım, daha 100 olmadı. Denize inen her projemin arkasından koşmuş ve gözyaşı dökmüşümdür. Benim için gemiyi denize indirmek apayrı bir heyecandır. Onu imal edip, bir eseri meydana getirip, eklemek verebilecek hale gelmek, dünyanın en güzel duygusu! Bu duyguyu yaşamak herşeyin üzerinde...”

Tersanenin maliyeti 60 milyon doları geçti

Bu tersaneyi almadan (Anadolu Tersanesi/ ADİK) önce, isteseydim bir çok tersaneyi satın alırdım. 2004’ün sonunda, oğlumun ve danışmanım olan rahmetli Yücel Odabaşı’nın şiddetli teşviği ile bu kararı verdim. Diyebilirim ki, beni gaza getirdiler. 15 milyon dolara alıp, 40 milyon dolardan fazla masraf ettim. Burayı çok geliştirdim. Sadece 42 bin metrekare beton yaptım. İskeleler, vinçler, binalar yaptım ve burayı tersane haline getirdim. Bir marka oldu. Yani buranın toplam maliyeti 60 milyon doları geçti. Ama memnunum. Askeri projeler yapan bir firmayız. Bizim için çok önemli bir gelişme bu... Oğlum, sağolsun; çok çalışkan, akıllı bir evlat. Onun benden aldığı büyük bir cesaret var ama ben eskisi kadar hırslı değilim. Çünkü başarının sonu yok. Eşimi kaybettikten sonra hiçbir şeyin anlamı olmadığını anladım. Artık benim için başarıya ulaşmanın ne tadı var ne tuzu...”

Önemli kararlardan önce bir gece düşünün

İş hayatında insanlarla tanıştığımızda ilk anda belki maddi olarak kazanılan başarılar etkiler bizi... Ama uzun dönemde hepimiz tanıştığımız insanlarda maneviyat ararız. Faruk Ürkmez de gizlediği sayısız hayır işiyle; oğlunu da yanına alarak yaptığı sosyal sorumluluk çalışmalarıyla; derneklerde, odalarda, üniversitelerde aldığı görevlerle; Çelebi soyundan gelmenin karşılığını fazlasıyla veren biri. Hayatı normal birinin iki katı, 3 katı çalışmakla geçmiş. Gençlere tavsiyesi ise ticarete açgözlü olmamaları. Yani “Biz krizde açıldık, siz fazla riske girmeyin” diyor. Bir başka önerisi ise önemli, “Mutlaka karar vermeden evvel kendilerine bir gece düşünme payı ayırmalarını isterim. Masada aynı gün işi bitirmelerini arzu etmem. Şimdi gençlerin yüzde 80’i profesyonellere güvenerek işin yürüdüğünü, Blackberry ile her işin biteceğini varsayıyor. İşinin başında olmayan hiçbir işadamı bir başkasının kazanıp da kendisine vereceğini düşünmesin. Bir başkası ona değil kendisine kazanır. Her işadamı işinin başında ve işinin takipçisi olmalıdır.” Faruk Ürkmez, bunca yıl günün büyük kısmını çalışarak geçiren biri olarak, bugünlerde biraz üzüntülü. Dragos’ta kartal yuvası gibi çamların arasındaki evinde, iki köpeğiyle birlikte yaşıyor. Eşinin vefatı onu derinden yaralamış. Belli ki, nurudidemini yitirince, yuvaya dönmenin mutlu ışığı yanmıyor gözlerinde. Yaşam ilk defa karşısına dikilmiş ve her daim zekice parlayan o gözleri, çaresiz bir kabul edişte. Yine de çaktırmıyor, yüreğindeki demiyor. Cemal Süreya’nın dediği gibi aslında “Her ölüm, erken ölümdür”, ancak yaşam da, içi seveda dolu mavi bir yolculuk değil midir, içinde farklı umutları barındıran... “Bugünlerde işe

MarineDeal, 03 Eylül 2012 tarihli Yeşim Yeliz EGELİ ile Söyleşi

10:30-11:00 gibi geliyorum. Niye böyle geç kalıyorum diye çılgın gibiyim ama gelemiyorum. Maalesef artık yaşlandım. Bunu da kabul ediyorum. Kendimi 1999 senesindeki depremde yıkılmak üzereyken, sıva tamirleri yapıp boyanmış binalara benzetiyorum. Şu bir gerçek ki, bizim çağımız yavaş yavaş kapanıyor” sözleri insanı derinden üzüyor. Oysa üzmemeli. Başarılı bir hayat, çocuklar, torunlar, iş hayatında kazanılanlar, uzun, sağlıklı ve aşkla dolu bir ömür var ortada... Allah, Faruk Ürkmez'e daha nice uzun seneler, bize de onun gibi öyküsü gururla yazılacak başarılı bir hayat nasip etsin.